

เทศน์เช้า วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ของมีอยู่แล้ว แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้มารื้อค้นเอง มาพบมาเห็น ธรรมะนี้มีอยู่แล้ว แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม พอตระรู้ธรรม วางธรรมและวินัยไว้ เห็นใหม่ เวลาเรากราบถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก เราซาบซึ่งบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมตตาคุณ ปัญญาคุณ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว มันเป็นความลึกถึบมหัศจรรย์จนท่านทอดธุระ คือไม่สั่งสอน

นี่มันเป็นเรื่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นอินโดย ๔ พุทธวิสัย ปัญญาที่กว้างขวางมาก ยังเห็นความละเอียดลึกซึ้งขนาดที่ว่าจะวางธรรมวินัยนี้ไว้ วางธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ไว้ ไม่อยากจะสั่งสอนใคร เพราะกลัวคนจะรู้ด้วยไม่ได้ นี่พูดถึงความละเอียดลึกซึ้ง แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมเป็นพระโพธิสัตว์ เวลาสร้างสมบุญญาธิการมา มีนางพิมพา มีสามเณรราहुล ถ้าเป็นพระเวสสันดรก็มีกัณหา ซาตี มันมีการสร้างสมมาโดยข้อเท็จจริงอยู่แล้ว มันต้องมีคนที่รับรู้ได้ คนที่พัฒนาขึ้นมาจนจิตใจรับรู้ได้มี

แต่เวลามีขึ้นมา เวลาปฏิบัติขึ้นไปแล้ว พอตระรู้ธรรมขึ้นมามันยังอยากจะทอดธุระ เพราะมันละเอียดลึกซึ้ง คำว่าละเอียดลึกซึ้ง เราบอกว่าธรรม ที่ทำมานี้ทำอยู่แล้วๆ คนที่จะรู้ธรรมได้มันต้องมีพื้นฐาน มีหลักมีเกณฑ์พอสมควร

ฉะนั้น ถ้ามีหลักมีเกณฑ์พอสมควร คุณในสมัยปัจจุบันนี้ เวลาพูดถึงศาสนาพุทธ เราจะไหลตามกันไปหมดเลย ใครจะพูดอย่างไรก็เชื่อ ใครถือผีถือสาถกันไปในะ นี่เป็นอย่างนั้นๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้พูดอย่างนั้นหรอก จิตหนึ่ง จิตหนึ่งเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันมีหนึ่งเดียว มันไม่เป็นสอง เป็นสาม มันไม่แตกกระสานซ่านเซ็นไปหรอก จิตหนึ่ง

แต่คำว่า “จิตหนึ่ง” มันเวียนตายเวียนเกิดโดยสังขาร โดยสังขารมนะ โดยข้อเท็จจริงนะ ใครจะปฏิเสธ ใครจะรับรู้ ใครจะยอมรับหรือไม่ยอมรับ นั่นเป็นเรื่องความเชื่อ แต่ถ้าเป็นความจริงเป็นความจริงของเขา ความจริงของเขามันต้องเป็นแบบนั้นอยู่แล้ว มันเป็นแบบนั้นเพราะอะไร? เพราะมันมีเหตุมีผล มีเหตุมีปัจจัย มันมีที่มาที่ไป มันไม่ใช่เป็นเพราะมันอยากเป็นหรือ มันเป็นเพราะมันเป็นอย่างนั้น ถ้ามันเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร? เพราะเราสร้างบุญสร้างกรรมมาเป็นอย่างนั้น นี่เป็นอย่างนั้นถ้านับผลในวิถุณะนะ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว นี่ตรงนี้สำคัญมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา บุญเพนิวาสนาสุดวิถุณะนะ ย้อนตั้งแต่พระเวสสันดรไป ทำอย่างไรมาถึงมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทีนี้ทำอย่างไรมานี้เป็นอำนาจวาสนาบารมีนะ แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรมเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นี่มันก็ต้องต่อเนื่องไป แต่สร้างบุญญานิการมาเต็ม

ธรรมที่มันเกิดขึ้น เกิดขึ้นเพราะอริยสัจ เพราะมรรคญาณ เพราะสังขาร เพราะความเป็นจริง ทีนี้ความเป็นจริงนะ สิ่งที่เป็นธาตุ สิ่งที่เป็นแร่ธาตุ แร่ธาตุนะ ดุสิตูแร่ธาตุที่มันอยู่ในดินเห็นไหม ดุสิตูถ้าคนมีปัญญา ไปค้นคว้า ไปหามันมา แต่แร่ธาตุมันก็เป็นแร่ธาตุนะ คนมีปัญญาใช้ไหมถึงไปรื้อไปค้น ไปพยายามแสวงหาสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์กับการดำรงชีวิต กับทางธุรกิจของเขา นี่สิ่งที่ไปรื้อค้น รื้อค้นสิ่งนั้นมา แล้วบอกนี่ธรรมะมันมีอยู่แล้ว ธรรมะมีอยู่แล้ว

การที่ไปรื้อค้นมา ถ้าคนที่เขาเห็นประโยชน์เขาก็รื้อค้น เขาก็พยายามทำของเขา นี่คนที่สร้างสมบุญญานิการมา แต่คนที่เขาไม่เห็นประโยชน์ของเขานะ เขาว่าไอ้คนที่ไปค้น ดุสิตูเราเห็นเขาไปขุดน้ำมันดิบกัน เขาลงทุนลงแรง เขาทำงานของเขาขนาดนั้น แต่เวลาเราใช้ เราไม่รู้เลยว่าเราใช้อะไรนะ เขาแสวงหามาทุกซั๊กขนาดไหน แต่เอาเงินไปแลกมา เอาเงินไปแลกมา

นี่มันเป็นเรื่องของโลกธุรกิจนะ แต่ถ้าเวลาเป็นสังขารล่ะ? เวลาเป็นความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำให้ใครไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น พวกเรานี่พวกที่อยากแสวงหา พวกที่มีการกระทำจะทำสิ่งนั้นขึ้นมา นี่พูดถึงแร่ธาตุนะ ถ้าแร่ธาตุนี่มีคุณค่ามาก ดุสิตูทางการแพทย์นะ ทางทางการแพทย์นี่เชื่อโรค หรือว่าสิ่งที่แสดงกับโรคเขาจะหลีกเลี่ยงๆ เลย แต่ถ้าคนไม่รู้มันบอกนี่เป็นประโยชน์กับมัน มันดื่ม มันกิน มันใช้ประโยชน์กับสิ่งนั้นใช้ไหม? นี่พูดถึงแร่ธาตุ

เราจะบอกว่าหนังสือเพิ่งพิมพ์มา ทีนี้ใครไปอ่านเช้า เวลาคนอ่านเข้ามันอยู่ที่ว่ามันรุนแรงมากน้อยแค่ไหน จะบอกว่ามันรุนแรงมากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าใครบอกว่ารุนแรง แต่เวลาที่เป็นธาตุล่ะ? เป็นธาตุที่มีประโยชน์ล่ะ มันแรงไหม? เห็นไหม เวลาเขาเก็บของนะ อย่างเชื้อเพลิงเขาบอกว่าเป็นสิ่งที่ไวไฟ เก็บไว้ให้พื้นมือเด็กนะ แล้วอย่าผลอ คุณกำชระมิตติ กำชนี้เอามาทำประโยชน์นะ เอามาทำอาหาร เราทำเป็นอุตสาหกรรมได้ แต่อย่าผลอนะ ถ้าประมาทนะมันเผา มันทำลายหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าป็นธรรมๆ อะไรเป็นธรรม? แล้วมันเป็นธรรมอย่างไร? ฉะนั้น มันอยู่ที่วุฒิภาวะคนที่จะไปรื้อค้น ถ้ารื้อค้นสิ่งที่เป็นประโยชน์มา มันจะเป็นประโยชน์ ถ้าสิ่งที่มีมันจะไปเผาตัวมันเองก็เรื่องของมัน ถ้ามันจะเผาตัวเอง เพราะอะไร? เพราะว่าในเมื่อกำชเขาเอามาเพื่อหุงหาอาหาร ก็ประมาทเดินเล่อ ทำให้มันลุกไหม้ขึ้นมา ให้มันเผาจนเสียชีวิตขึ้นไป

นี่ก็เหมือนกัน แร่ธาตุไง ธาตุที่มันเป็นประโยชน์ นี่พูดถึงเรื่องแร่ธาตุนะ ฉะนั้น จะย้อนกลับมาที่ว่าถ้าเป็นธาตุ ๔ เห็นไหม เขาว่าธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นมนุษย์นี่มีธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ถ้าดิน น้ำ ลม ไฟ ดินก็เป็นดิน น้ำก็เป็นน้ำ ลมก็เป็นลม ไฟก็เป็นไฟ แล้วเราก็ใช้เทคโนโลยีจับดิน น้ำ ลม ไฟมาทำให้มันสมานกัน ให้มันเป็นคนขึ้นมา เป็นไหม? มันก็ไม่เป็น มันไม่เป็นเพราะว่ามันไม่มีกรรม มันไม่มีสิ่งที่มีชีวิต

สิ่งที่มีชีวิต ปฏิสนธิจิต มันปฏิสนธิจิตในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ เห็นไหม ปฏิสนธินี้กำเนิด ๔ กำเนิดของจิต พอจิตมาเกิดเป็นมนุษย์นี่ก็ธาตุ ถ้าเป็นธาตุ ธาตุที่มีชีวิต ถ้าธาตุมีชีวิต เพราะธาตุที่มีชีวิตมันเกิดมาจากเวรจากกรรม มันต้องมีพ่อแม่ พ่อแม่ต้องมีแม่ต้องมีสายบุญสายกรรม นี่ไงกรรมมันให้ผลกันอย่างนี้ กรรมมันจะให้ผลกันต่อเมื่อมีลูก มีพ่อ มีแม่ มันจะเกิดร่วมกันมา อภิชาติบุตร บุตรที่ดีพ่อแม่ก็มีความร่มเย็นเป็นสุข เวลาบุตรเกิดขึ้นมาแล้ว เกิดขึ้นมามันก็มากดถ่วง นี่เวรกรรมมันจะให้ผลอย่างนี้ นี่ผลของวิภูฏะ

ฉะนั้น คนที่มีสติปัญญา พอเกิดมาแล้วมีความระลึกรู้ อยากจะเป็นคน อยากจะศึกษาธรรมะ นี่มาบวชมาเรียน พอมาบวชมาเรียน นี่บวชเรียนอะไร? ในสมัยโบราณนะ คนถ้าบวชเรียนขึ้นมามันเป็นคนสูง คนสูงเพราะได้ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้าไง พระพุทธเจ้าบอกชีวิตมาอย่างนี้ เกิดมาแล้วบริหารทิศ เวลาบวชมาแล้วสึกไปนี่บริหารทิศ ทิศคืออะไร? นี่บัณฑิตเป็น

ทิส ทิสคืออะไร? ทิสคือบริหารทิสใช่ไหม? นี่ทิสเบื้องบนเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ทิสเบื้องหน้า เป็นพ่อเป็นแม่ของเรา หมู่คณะเรา เพื่อนฝูง นี่บริหารทิส

บริหารชีวิต ชีวิตที่มันได้ศึกษาร่ำเรียนมา ชีวิตของมนุษย์นะ นี่ศึกษามา ถ้ามาบวชเรียน บวชเรียนเพื่อศึกษา เวลาผู้ที่บวชเรียนขึ้นมา เห็นไหม นี่เวลาเกิดนะไข่ของแม่เป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ปฏิสันธิจิตมันปฏิสันธิเข้าไปในไข่ พอเข้าไปในไข่กลายเป็นน้ำมันใส น้ำมันข้น กลายเป็นปลุกสาขากาเลปี กลายเป็นตัวอ่อน กลายเป็นสิ่งที่เกิดมา มันได้ดื่มกิน มันได้กินอาหารจากรก มันได้กินอาหารจากสะดือของมัน มันได้ดื่มกินเลือดพ่อเลือดแม่มัน

ทีนี้พอมันเติบโตขึ้นมา เห็นไหม มันคลอดออกมา พอมันคลอดออกมา นี่มันมาจากพ่อ จากแม่ เอาเลือดเนื้อเชื้อไขของพ่อของแม่มาค้ำจุนศาสนา นี่โง่สายบุญสายกรรมมันเกิดขึ้นมา ถ้า ลูกบวชขึ้นมาในพุทธศาสนา เป็นญาติกับศาสนา พระเจ้าอโศกมหาราชไปถามอาจารย์ของตัว สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัด นี่เราอยากสร้างวัด อยากมีบุญกุศล อยากทำกันมาหมดเลย พออยากสร้าง วัดขึ้นมา

“สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัด เป็นญาติกันศาสนาหรือยัง?”

“ยัง”

“แล้วถ้าเป็นญาติศาสนาต้องทำอะไร?”

“ต้องเอาลูกมาบวช”

ไปขอพระมหินท ไปขอลูก ๒ คนมาบวชจนเป็นพระอรหันต์ พอบวชขึ้นมาแล้วมาศึกษา พอศึกษานี้เป็นญาติศาสนาหรือยัง? เป็น เป็นเพราะเอาสายเลือด เอาเลือดในอกไปเป็นศากยบุตร พุทธชิโนรสอยู่ในศาสนานั้น แล้วถ้ามันบวชแล้วมันศึกษา ถ้ามันสึกไปมันก็เป็นทิดเป็นบัณฑิต แต่ถ้ามันศึกษาของมัน มันมีคุณธรรมของมันขึ้นมา นี่โง่นี้แร้ธาตุ ธาตุ ๔ เห็นไหม ธาตุ ๔ และ จันท์ ๕

จันท์ ๕ นี่เป็นจิตวิญญาณนะ จันท์ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เห็นไหม มันมี พลังงานอีกตัวหนึ่ง จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ขุ่นมัวด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ปฏิสันธิจิต นี่ปฏิสันธิจิต จิตเดิมแท้เวลามันเกิดเป็นเทวดา

เป็นอินทร์ เป็นพรหม นี่ผลของวิญญูะ จิตมันจะเวียนตายเวียนเกิดของมัน นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเคลียร์ปัญหานี้หมด ศาสนาตอบถึงปัญหาชีวิตเราได้ทั้งหมด ตั้งแต่เกิดมาจากไหน? เกิดมาทำไม? เกิดมาแล้ว ตายแล้วไปไหน? ไปแล้วไปอย่างไร?

นี่ถ้าพูดถึงไม่เคลียร์ปัญหาในหัวใจทั้งหมด ยังมีความสงสัยอยู่ ถ้ามีความสงสัยอยู่ ไม่เข้าใจถึงจิตวิญญูณ มันจะพ้นจากการครอบงำของพญามารไหม?

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริของเรา เธอจะเกิดไม่ได้อีกเลย เพราะเราจะไม่คำริถึงเจ้าอีกแล้ว”

มารนะ มารเก้อๆ เชนๆ อยู่นี่ แต่ตอนนี้มารมันขี่บนหัวเรานะ เห็นไหม เวลาฟังธรรม ขึ้นมาก็ว่า โอโฮ โหมโหไครมา? จะฆ่าจะแกงใคร? หลวงตาท่านบอกนะ มันเป็นบุคลาธิษฐาน ท่านบอกเวลาท่านจะฉันข้าว บอกกิเลสมันที่ท่านปลักบาตรทิ้งเลย กิเลสมันจะเอาก่อน

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่ามันเห็นโทษเห็นภัยไง มันเห็นโทษเห็นภัยของมันขึ้นมา นี่สิ่งที่เป็นมาร เป็นมารมันมาจากอนุสัย มันอยู่หลังความคิดนะ เวลาเราคิดเราคิดดีทุกอย่าง นี่มันมี อวิชชาบวกมันมา บวกมันมา เห็นไหม เราหลงเราไหลนะ เราคิดว่าสิ่งใดเป็นสมบัติเราทั้งนั้น แหละ สมบัติสาธารณะ ใครมีปัญญาก็เอาสิ่งนั้นมาใช้ประโยชน์กับชีวิตนี้ แล้วก็วางมันไว้ เราต้องปลดพรากจากกันเป็นธรรมดา แม้แต่ร่างกายนี้ก็ต้องทิ้งไว้บนโลกนี้ ของที่รักที่สุดเราก็เอาไปไม่ได้ แต่ถ้าใครเสียสละนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า

“ถ้าในบ้านของเราไฟกำลังไหม้อยู่ เราขนสมบัติของเราออกได้มากแค่ไหน เราจะได้สมบัตินั้นไป”

การขนออก การเสียสละ สมบัติของเราเสียสละออกไป นี่การขนออก สมบัตินี้มันเป็น อามิส แต่เราจะมีสมบัติของเราที่เป็นธรรมนะ นี่เราพุทโธ เราหัดภาวนาของเรา ทำบุญกุศลมากขนาดไหน ถ้าคนฉลาดเขาเอาสิ่งนั้นทำเพื่อประโยชน์กับเขา ถ้าคนโง่ เห็นไหม เป็นทาส เป็นข้าของสมบัตินั้น แล้วจะทำสิ่งใดก็ทำแต่โทษให้กับตัวเอง

ฉะนั้น เราพุทโธ พุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราจะฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้าฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา เราควบคุมปัญญาของเรา ปัญญาในพุทธศาสนาคือปัญญาอรบรู้ในกองสังขาร

สังขารคือความคิด ความปรุง ความแต่ง ความคิด ความปรุง ความแต่ง ความคิดนี้ แต่มันมีปัญญา
รอบรู้ในความคิดของเรา

เราคิดว่าเป็นเหยื่อคนอื่น เราคิดว่าเราทำสิ่งนั้นแล้วผิดพลาดไป เราคิดๆ แต่ถ้ามีปัญญาไป
คิดอย่างนี้คิดผิด เพราะคิดแบบนี้มันถึงเวียนตายเวียนเกิดมาจนกระทั่งบัดนี้ เพราะความรู้สึกนึก
คิดอย่างนี้มันถึงทำให้เราทุกข์เรายากแบบนี้ แล้วเราจะมีความคิดแบบอื่นได้อย่างไรล่ะ?

ถ้าเรามีความคิดแบบอื่น เราพยายามทำความเข้าใจเข้ามา พอใจมันสงบมันเป็น
สากล คือเป็นพลังงานที่ไม่มีใครบังคับบัญชามัน ถ้าไม่มีใครบังคับบัญชา เห็นไหม นี่ภาวนามย
ปัญญา ถ้าปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นนะ เวลาเกิดความคิดขึ้นมา มันเห็นเลยว่าความคิดอย่างนี้เป็น
อวิชชา ความคิดอย่างนี้เป็นอกุศล ความคิดแบบนี้มันเบียดเบียนตัวเราเอง เห็นไหม ถ้ามี
สติปัญญามันยับยั้งความคิดนี้ได้ ถ้ายับยั้งความคิดนี้ได้ล่ะ แล้วมันคิดมาเพราะเหตุไฉน? คิดมา
เพราะมันมีอวิชชาคือความไม่รู้ในตัวของมัน แล้วความไม่รู้มันเป็นอย่างไรล่ะ?

ความคิดไม่รู้ เห็นไหม เรามีสติปัญญาไล่ตามเข้าไป ความไม่รู้ ทำไมถึงไม่รู้ล่ะ? เพราะ
มันอวิชชา มันไม่มีวิชา แล้ววิชามันคืออะไรล่ะ? วิชาคือมรรคญาณ สิ่งที่มีรู้มันเห็นตาม
ความเป็นจริง งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรม ความชอบ
ธรรม เห็นไหม โลกนี้เขาแสวงหาความชอบธรรมกัน ถ้าใครทำความชอบธรรม ฝ่ายนั้นเป็นฝ่าย
ชนะ

ชอบธรรมกับอธรรม ความที่เป็นอธรรม นี้มีแต่ทำลายคนอื่นไปตลอด แล้วกิเลสมันไม่รู้
ของมัน มันเป็นอธรรม อธรรมเพราะมันไม่รู้ตัวของมันเอง พอไม่รู้ตัวของมันเอง มันก็แสวงหา
ตามแต่ค้นหาความทะยานอยากที่มันพอใจ เรามีสติปัญญาเข้าไป เราพิจารณาของเราเข้าไป
พิจารณาไล่ความคิดของเราเข้าไป มันเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาอย่างนี้มันเกิดมาจากไหน? เกิดมา
จากการฝึกฝน เกิดมาจากการประพฤติปฏิบัติ นี่ไง ที่นี้เราจะมาบวชมาเรียนกัน ถ้ามันศึกษาอย่าง
นี้ ปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นมา เห็นไหม มันจะเห็นนะ

สมบัติภายนอก สมบัติภายใน เพราะมีสมบัติภายใน มีสติปัญญา มันจะบริหารสมบัติ
ภายนอกด้วยสติ ด้วยปัญญา ด้วยประโยชน์ ไม่บริหารด้วยความเป็นเหยื่อ เห็นไหม เราบริหาร
ด้วยความเป็นเหยื่อ ของเราๆ แล้วก็มีความทุกข์ยาก ความเศร้าหมอง ความบีบคั้น ความ

ทุกข์ในใจ แต่ถ้ามีปัญหาขึ้นมาซะ สมบัติสาธารณะ เราได้มาเราก็สร้างประโยชน์ จิตใจเราเป็นสาธารณะ จิตใจเราเป็นประโยชน์ นี่ปัญหาอย่างนี้เกิดขึ้น

ธาตุ ธาตุที่มันเป็นแร่ธาตุที่มีคุณประโยชน์ ไม่มีคุณประโยชน์ มันมีคุณสมบัติในตัวมันเอง คนที่มีปัญหาและไม่มีปัญหา เอาแร่ธาตุสิ่งนั้นมาใช้ประโยชน์ มันเป็นเรื่องหนึ่ง ธาตุ ๔ และชั้น ๕ ธาตุก็เหมือนกัน ดิน น้ำ ลม ไฟก็ธาตุเหมือนกัน ร่างกายนี้ก็ธาตุเหมือนกัน จิตใจนี้เป็นนามธรรม จิตใจที่เป็นนามธรรมมันก็เป็นธาตุรู้เหมือนกัน

นี่เรามีสติ มีปัญญา เราศึกษาของเรา เราจะเป็นบัณฑิต เราจะเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่าศึกษาธรรมะมีอยู่ดั้งเดิม ดั้งเดิมเพราะท่านมีปัญหาหรือค้นขึ้นมา ดั้งเดิมของเรา ถ้าเราโง่เง่าแต่คุณมันก็มีอย่างนั้นแหละ ก็ดั้งเดิมเหมือนกัน เดินเหยียบไปอย่ามา เหยียบไปอย่ามา ก็มีอยู่ดั้งเดิม นี่เหยียบไปบนดินแร่ธาตุทั้งนั้นแหละ มันก็มีอยู่ แต่ก็เหยียบมันไป แต่ถ้าคนมีปัญหา คนมีปัญหาเขาเอามันมาใช้ เขาได้ประโยชน์กับมัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีปัญญา เห็นไหม ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม เราก็ต้องมีสติปัญญาของเรา แล้วทำจิตใจให้เข้มแข็ง แล้วแสวงหา แสวงหาในหัวใจ แสวงหานั่งสมาธิ ภาวนา ไม่ต้องไปแสวงหาที่อื่น นี่เที่ยวอยู่ในชัฏภูมิที่อันสมควร กายกับใจ ชัฏภูมินี้จะสร้างอริยบุคคล ชัฏภูมิข้างนอกไม่มี ชัฏภูมิที่จะสร้างอริยบุคคลอยู่ในกาย ในใจเรานี้แหละ เราค้นหาเอาที่นี้ เอวัง